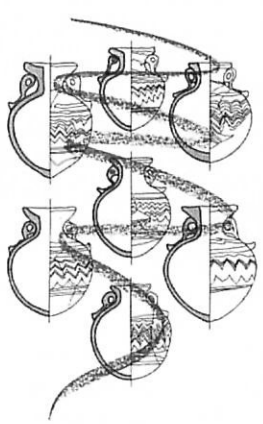


Una
pat



EL TÈCNIC DE MUSEUS A DEBAT ■
JORNADA SOBRE ELS PROFESSIONALS DELS MUSEUS D'ÀMBIT LOCAL
Barcelona, 5 d'abril de 1991
Auditorí del Palau d'Isabel·l·a, Ciutat de Girona, C/ Montalegó, 7

1991
FCM
Organització
FCM
Barcelona

actuació sobre el Patrimoni cultural

L'actuació de la Diputació de Barcelona sobre el Patrimoni Cultural durant aquests darrers anys s'ha centrat bàsicament en la gestió directa dels museus propis, en l'assessorament tècnic a museus locals a petició dels respectius ajuntaments i en l'actuació de la conservació i restauració del patrimoni immoble, majoritàriament municipal.

L'Àrea de Cultura, fins a mitjan 1992, disposava d'una estructura organitzativa que es componia d'una direcció de Patrimoni Cultural, dependent del Servei de Cultura, i a la vegada aquesta direcció tenia sis direccions tècniques que corresponien a la gestió dels museus Arqueològic (Barcelona), Olèrdola (Sant Miquel d'Olèrdola),

Cau Ferrat, Can Llopis i Maricel (Sitges), Can Papiol (Vilanova i la Geltrú), Tèxtil (Terrassa), Marítim (Barcelona) i l'Institut de Paleontologia (Sabadell), i un departament de difusió i suport. Al mateix temps gestionava tècnicament el Museu Torres Amat (Sallent) i els museus de patronat, com el Manolo Hugué (Caldes de Montbui) i Enric Monjo (Vilassar de Mar), i també el fons del Patrimoni Artístic de la Corporació.

Respecte a les actuacions sobre el patrimoni immoble disposava d'un servei de Patrimoni Arquitectònic.

Com queda ben palès en l'estructura organitzativa esmentada, l'actuació sobre el patrimoni cultural, per part

de la Diputació de Barcelona, quedava majoritàriament centrada en la gestió, conservació i difusió del patrimoni moble i de l'immoble, sense cap programa específic d'actuació sobre el patrimoni documental i l'immaterial (cultura popular i tradicional).

En aquests darrers anys, especialment a partir de 1988, es fa un esforç per reconduir la política de la Diputació de Barcelona sobre el Patrimoni Cultural. Per tal d'incidir més en aquesta línia d'actuació més global del Patrimoni, i al mateix temps amb una clara incidència en el suport als ajuntaments en allò que fa referència a aquest tema, ha buscat i al mateix temps s'ha dotat de tres eines de reflexió, debat i



JORNADES SOBRE PROTECCIÓ LEGAL DEL PATRIMONI ARQUEOLÒGIC

Barcelona, 3 i 4 de maig de 1991

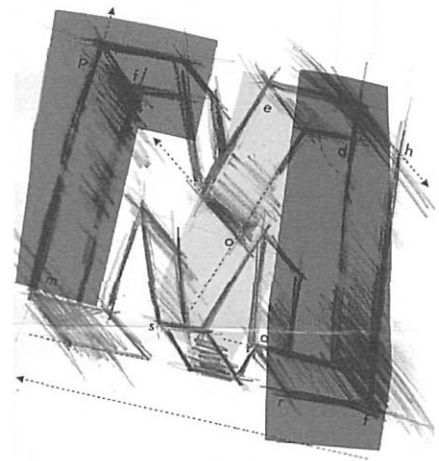
Auditorí de l'Alt Marítim, Cas de Carlet, C/ Montalegre, 7



EXPOSICIÓ
18 maig - 20 juny 1993
BARCELONA
Església
de Santa Anna
Entrada pel carrer d'Uvadenezira
(Pl. Catalunya)
Obert de
10 h. a 23 h.

**EL MUSEU
MÉS GRAN
DE
CATALUNYA**

Comissió promulgada i desenvolupada per:
la Comissió de Cooperació de Museus Locals,
l'Àrea de Cultura de la Diputació de Barcelona,
amb el suport del Departament de Cultura
de la Generalitat de Catalunya.



VI JORNADES DE MUSEUS I ADMINISTRACIÓ LOCAL

MUSEUS I ACCIÓ CULTURAL

Barcelona, 17 i 18 de juny de 1993

Auditorí del CERC, Cas de Carlet, C/ Montalegre, 7

1993



El patrimoni integral objecte d'estudi.

anàlisi de la realitat. Una ha estat l'encàrrec de diversos estudis sobre temes puntuals i significatius que poguessin donar una radiografia de la situació actual del Patrimoni i alhora s'han realitzat, amb la mateixa idea, diversos censos sobre museus, arxius, publicacions, etc.

La convocatòria, des de l'any 1988, de les Jornades de Museus i Administració Local, de periodicitat anual, ha estat l'altra eina important amb l'objectiu d'esdevenir un punt de trobada de tècnics i responsables culturals municipals i un fòrum de debat i reflexió sobre temes al voltant del Patrimoni, com ara la gestió, el

finançament, museus i patrimoni, política cultural i cooperació, turisme, etc. Per últim, la darrera eina –i com a conseqüència indirecta d'aquestes jornades– és la Comissió de Cooperació de Museus Locals, integrada actualment per 19 municipis.

A part d'aquests tres mecanismes de reflexió i debat s'han anat realitzant actuacions de suport i assessorament, com el suport econòmic mitjançant el programa de subvencions i convenis (1989-1991), el préstec d'exposicions temporals itinerants amb el programa Expo a l'Abast (des de 1984) i l'edició d'una eina d'informació als municipis, primerament amb l'elaboració del Dos-

sier de Museus (1989-1990) i posteriorment molt més ampliat amb el Dossier de Patrimoni Cultural (1991-1992). Dins la línia del Dossier cal destacar els Dossiers Monogràfics, la funció dels quals ha estat recollir les comunicacions i debats de les diferents jornades tècniques que s'han anat convocant (El marc legislatiu en el Patrimoni Arqueològic, La Llei de Museus, Seminari d'Assegurances, Exposicions Itinerants, etc.). A més, cal esmentar la itinerància de maletes didàctiques per a les escoles a través dels museus locals (1989), convocatòries anuals de beques per a la realització i col·laboració en diversos estudis i projectes (1989), etc.

Cal també mencionar les actuacions derivades de la Comissió de Cooperació de Museus Locals, amb la realització d'un seminari sobre la problemàtica de l'Assegurança en els Museus (contingut-continent), amb la proposta d'una pòlissa única; l'elaboració d'un sistema informàtic de gestió i documentació del patrimoni cultural local (Euromos), des d'una perspectiva integrada del mateix i que fins al moment ja s'ha instal·lat a 15 museus, i una campanya de difusió dels museus locals (1992) amb l'eslògan «El Museu més gran de Catalunya», en la qual han participat 18 ajuntaments i que tindrà continuïtat en els propers anys.

En aquests darrers anys s'ha iniciat un treball de penetració en els diversos camps del patrimoni local, com en el cas d'actuacions d'assessorament tècnic a arxius municipals i una experiència pilot a la comarca del Bages, amb la participació de quatre ajuntaments, de creació de la figura de l'arxiver itinerant.

A partir d'aquestes actuacions puntuals i les experiències pilot sobre dinamització del Patrimoni Cultural, que més endavant especificarem, i juntament amb la reflexió a partir de les eines abans esmentades i les fetes en comú entre els diferents tècnics que estem treballant el tema, s'ha aprofundit en la visió del patrimoni des d'un punt de vista molt més integrat.

En principi sembla fàcil poder parlar de Patrimoni, com també sobre el que s'entén per Patrimoni. Òbviament sembla també que els camps d'actuació de les diferents facetes sectorials del Patrimoni estan ben delimitats.

Contràriament, però, a aquestes afirmacions, el concepte ampli de Patrimoni encara no està ben delimitat, ja que encara falta molt per poder definir amb claredat aquest concepte en tota la seva amplitud. De vegades es cau massa en la seva sectorialització, tot i que el camp d'actuació de cada sector no està del tot definit. Molt sovint, un sector se sent trepitjat per un altre, com és el cas dels arxius i els museus.

Nosaltres entenem i definim el patrimoni com «un conjunt de béns de diferent naturalesa que ha generat l'evolució cultural de la humanitat i que constitueix els punts de referència per comprendre l'origen, desenvolupament i raó d'ésser d'una col·lectivitat. Aquests béns ens han estat llegats i les genera-

cions futures tenen el deure i la necessitat de preservar-los i conservar-los.

Nosaltres creiem que una de les formes de superar aquestes qüestions, des d'un punt de vista ampli de gestió del Patrimoni, passa per entendre el patrimoni com un tot, d'una forma integrada, amb una visió de conjunt segons la qual tot és conseqüència de tot. En definitiva, doncs, cal veure el patrimoni no d'una manera sectorial —encara que cada sector ha de tenir un tractament i unes solucions tècniques particularitzades— sinó en conjunt, com a clau per entendre la globalitat d'un procés o processos d'una col·lectivitat.

També creiem que el patrimoni, considerat des d'aquest punt de vista, pot esdevenir molt més fàcilment com a conjunt una font de riquesa, que no pas considerat des d'un punt més partidista. És, doncs, una font de riquesa com a element de dinamització cultural d'un territori, que al mateix temps pot promoure actuacions al voltant d'ell com el turisme, el lleure, etc.

I entenent que cal potenciar totes les possibilitats que té aquest patrimoni i adreçar-lo a tots els sectors de la societat, amb un disseny d'actuacions integrades, tot recorrent a uns instruments més innovadors, actius i lúdics.

A fi de poder iniciar una experiència de treball sobre aquesta idea del tractament integral del patrimoni, es van encarregar a tres equips uns projectes de dinamització del Patrimoni. Per tal de tenir una visió més àmplia i diferenciada es van escollir municipis ben diferents, tant des del punt de vista patrimonial com del territorial i econòmic.

Els tres municipis que reflecteixen una realitat ben diferenciada són Sant Boi de Llobregat, amb una població de 75.000 habitants i 22 km² de superfície, població metropolitana integrada a una comarca (Baix Llobregat) molt castigada a nivell urbanístic; Oristà, municipi rural de 600 habitants i 65 km² de la comarca natural del Lluçanès, que posseeix un ric patrimoni cultural i natural, i per últim Sitges, població turística i amb tradició sobre el patrimoni moble (4 museus i diverses col·leccions) i immoble, de 18.000 habitants i 43 km² de superfície.

El desenvolupament d'aquests tres projectes està essent prou clarificador com a exemple per entendre cadascuna de les problemàtiques que comporta

l'actuació sobre el patrimoni i sobre el paper d'aquest en la dinamització d'una comunitat. Hi ha un denominador comú que uneix aquests tres projectes, traduït en la conservació, difusió, recerca i estudi d'aquest patrimoni, però la diferenciació es concreta en els objectius finals de cadascun dels projectes. En el cas de Sant Boi de Llobregat l'objectiu final, a part del denominador comú, és que a partir del patrimoni la població prengui consciència de ciutadans d'aquest municipi i que sàpiguen que té una història i un patrimoni que l'explica. L'objectiu de Sitges, a part d'aquells aspectes que l'uneixen amb els altres, és fonamentalment la utilització del patrimoni com a font de riquesa amb vista a promoure la ciutat en el cas del turisme cultural.

Per últim, en el cas d'Oristà l'objectiu es fonamenta en la utilització del patrimoni com a mitjà de promoció d'activitat econòmica, amb la creació de línies al voltant del turisme de lleure, de l'agroturisme, etc.

Totes aquestes pinzellades sobre diferents actuacions defineixen clarament l'objectiu genèric del programa de dinamització cultural; és a dir, el de donar suport institucional a les administracions locals en tot allò que fa referència a la conservació, difusió i dinamització del patrimoni. Aquest objectiu es basa sobre tres conceptes rectors:

- Un concepte de gestió integral.
- Un concepte d'actuació que potenciï l'aprofitament econòmic.
- Un concepte de foment de la cooperació intermunicipal.

Actualment aquest programa de dinamització patrimonial es troba dins d'un programa més ampli de cooperació municipal en temes culturals. Al mateix temps, a fi de tenir una major coherència en polítiques de cooperació, l'Àrea de Cultura ha unificat actualment en una sola unitat tots els programes de cooperació i la Direcció de Patrimoni Cultural ha estat fusionada amb el Centre d'Estudis i Recursos Culturals, a fi de donar un tractament més unificat en tots aquells temes referits a la política cultural local.

Roger Marcet Barbé
és director del Centre d'Estudis i Recursos
Culturals de la Diputació de Barcelona